

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta VN/1193/2025

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta koskien Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista. Finnwatch pitää selvitysyksikön toimialan laajentamista ja muita esitettyjä lakimuutoksia perusteltuina, sillä niiden avulla voidaan parantaa harmaan talouden selvitysyksikön toimintaedellytyksiä ja sitä kautta tehostaa harmaan talouden torjuntaa.

Harmaan talouden selvitysyksikön toimialan laajentaminen tarpeellista

Harmaan talouden selvitysyksikön tehtäviä ovat tiedon tuottaminen harmaasta taloudesta ja sen torjunnasta sekä velvoitteidenhoitoselvitysten laatiminen muiden viranomaisten työn tueksi. Nykyisellään tehtävien tarkoituksenmukaista toteutusta haittaa se, että toimivaltuudet on molempien tehtävien osalta rajattu organisaatioiden ja niihin kytköksissä olevien henkilöiden toimintaan, vaikka harmaata taloutta luonnollisestikin ilmenee myös luonnollisten henkilöiden toiminnassa ilman mainitunlaista organisaatiokytköstä. Todennäköisesti ilman vaaditunlaista organisaatiokytköstä ilmenevän harmaan talouden määrä on myös kasvanut merkittävästi viime vuosina muun muassa uusien työntekemisen muotojen yleistymisen seurauksena (esim. kevytyrittäjyys).

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään, että selvitysyksikön toimiala laajennettaisiin kattamaan myös muut kuin organisaatiohenkilöasemassa olevat luonnolliset henkilöt. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että muun muassa ilmiöselvityksiä ja velvoitteidenhoitoselvityksiä voitaisiin jatkossa laatia myös sellaisista luonnollisista henkilöistä, joilla ei ole nykyisin vaatimaa organisaatiokytköstä. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan toimialan laajentaminen on saanut kannatusta laajasti eri viranomaisilta (mm. Rahanpesun selvitysyksikkö, Verohallinto, Tulli), joiden työtä nykyistä laajempi tiedonsaanti auttaisi. Myös Finnwatch pitää laajennusta tarpeellisena ja katsoo sen parantavan selvitysyksikön mahdollisuuksia tuottaa ja jakaa tietoa harmaasta taloudesta muiden viranomaisten tehtävien tueksi.

Muilla ehdotetuilla lakimuutoksilla parannettaisiin sekä velvoitteidenhoitoselvityksiä tarvitsevien tahojen että selvitysyksikön tiedonsaantia

Toimialalaajennuksen lisäksi hallituksen esitysluonnos pitää sisällään useita muutoksia, joilla poistettaisiin nykylakien sisäisiä ja välisiä ristiriitoja sekä tehostettaisiin niin selvitysyksikön kuin velvoitteidenhoitoselvityksiä hyödyntävien tahojen tiedonsaantia. Muutoksilla muun muassa mahdollistettaisiin velvoitteidenhoitoselvitysten toimittaminen kaikille niitä tarvitseville ja tietojensaantiin hankintalain perusteella oikeutetuille hankintayksiköille sekä poistettaisiin rajauksia, jotka nykyisellään rajoittavat esitutkintaviranomaisten

mahdollisuuksia saada tarvitsemiaan tietoja. Lisäksi muutoksilla mahdollistettaisiin samojen tietojen käyttö useammassa ilmiöselvityksissä sekä varmistettaisiin, että ilmiöselvitystä varten saatuja tietoja pystyttäisiin hyödyntämään veloitteidenhoitoselvityksissä siten kuin harmaan talouden selvitysyksikköä koskevassa laissa on tarkoitettu.

Hallituksen esitysluonnoksessa on esitetty hyvät perusteet siinä ehdotetuille lakimuutoksille ja Finnwatch katsoo, että muutokset edesauttavat harmaan talouden torjuntaa turvaamalla selvitysyksikölle asianmukaiset toimintaedellytykset ja parantamalla viranomaisten välistä tietojenvaihtoa.